

ABLAKOK

Néhány ház volt akkor, ott túl a nagy hegyeken,
hol nincs visszatérés,
volt ott egy csendes zug, hol üldögélt s egyetlen
muskátlis ablakrés.
Az éjben gyantaillat szállt, meg lónyerítés,
istállólánc zörgött és sípolt a kerítés.

Tűzmadár volt az álom; repülj, keress hazát,
harangozz szárnyaddal!
Szeretnék derék férjet, külvárosi szobát,
hol függönyt szel a dal
és pólyás fiút altat: nyugodj kicsi szentem,
hol gramofon nyikorog egy kicsit rekedten.

Elszállt a tűzmadár . . . isten veled kis ablak,
menyasszony vagyok már,
neonfények között a szívem mélyén hagylak.
Városba szállj madár!
A szoba ugyan kicsi, de csak hárman leszünk,
ablakra csipke helyett pelenkákat teszünk.

Már ilyen az élet. Itt hozzáad, ott elvesz
s az évek szaladnak.
A férjed szerelmét, akárhogy is tervezz,
nem őrzöd magadnak . . .
Kicsi szobában alszik a bátor fiúcska.
Ablakon lepedő, vitorlának is ócska.

S a mama miként régen, az ablak mögött ül.
Tán visszatér a kép . . .
Kávéházi asztalnál és nem is egyedül:
más fizet feketét.
Körül annyi a szempár s mind hív: gyere szentem . . .
Gramofon is nyikorog. Egy kicsit rekedten.

KOVÁCS-FARSKY VLADIMIR fordítása

ÚJ MŰFAJ PRÓBÁJA

MONOSZLÓY M. DEZSŐ: A VILLAMOS ALATT

Monoszlóy neve a hazai olvasóközönség előtt kevésbé ismert, jöllehet írói kö-
rökben számon tartják. A Pozsonyban élő író számos fordítása mellett három
verskötettel jelentkezett eddig a csehszlovákiai magyar nyelvű könyvkiadásban, de
nem zárkózott a műfaj keretei közé. Folyóiratokban, lapokban megjelent prózáit
azonban ez alkalommal gyűjtötte először könyvbe.

Ha valamennyi írás is nyomdafestéket látott már, mindazonáltal többet nyújt
és többet is mond az íróról egy kötet. A rövid történetek hasonulnak és elkülö-
nülnek, ciklusokba csoportosítja őket a szerző. Nyilvánvaló egy-egy ciklus írásai
között a rokonság. Némelyekben — mint a *Szűzi és a matrózok* vagy az *Élet
Mihály három szerencséje* — ugyanazok a szereplők vonulnak végig, másokat csak
a témakör rokonít. A legkorábbi történetek a ponyvákra emlékeztetnek hasonló
szereplők, környezetük és eseményeik s főleg a kedélyes, felszínen maradó elbe-
szélésmód miatt, bár keresi bennük azokat az ütközési pontokat, melyeken a kör-

nyezet kialakította karakter megnyilatkozik. A *Pepi, a bűvár* című kis novella már többet villant föl az emberből.

A későbbi írásokban a környezet és esemény színessége háttérbe szorul. Az ember és ember, ember és környezet vagy kor közötti viszony foglalkoztatja, olyannyira, hogy olykor kissé el is hanyagolja az egyén megrajzolását. Pontosabban főként az egyén belső vívódásait bontja ki, azonban elhanyagolja annak háttérét, s ilyenkor túl általános marad az ember. Megfigyelhető ez a vonás legnagyobb, *Élet Mihály három szerencséje* című ciklusában is. Már maga a név túl általános alakot jelöl, akit az írásokban egy-egy helyzet során ismerhetünk meg, de nem érezzük viszonyainak összefüggéseit. Úgy látszik, az író számára itt nem is az ember lényeges, akit ábrázol, hanem a problémák, amelyek ábrázolásához csupán eszközül használja az embert. Általában a problémára való koncentrációból ered egy némileg publicisztikus megragadás.

Az elbeszélések olvasása során felmerülő műhelyproblémákat szükségképp ki-nagyítottuk, élesebben vetettük fel, mint ahogy az anyagban jelentkeznek. De így közelebb véltünk jutni az írások sajátos vonásaihoz. Monoszlóy sajátosan az ember-valóság viszonyában jelentkező problémából indul ki. Ha a problémát sikerül „visszavonatkoztatnia” az emberre, vagyis nemcsak ábrázolási eszközként szerepelteti: megteremti hitelesítő tér- és időbeli környezetét, a kiindulás nem válik akadályá. *A trombita*, a *Karácsonyi történet*, a *Hűtlenség*, de különösen *A gróf* című írásában például ez sikerrel jár. Nem mondhatjuk azonban sikertelennek az olyan típusú írásokat sem, mint az *Élet Mihály riporton*, de ez műfajilag más irányba tart. Ha ezeknél a stílust hozzáigazítaná a célhoz, egy Karinthyéhoz hasonló, a viszonyokban rejlő humort, groteskséget, paradoxságot kiaknázó ábrázolásmóddhoz juthatna. Úgy véljük, kiindulásának sajátos, erősen gondolati jellege korlátlanabb lehetőséget nyújt erre. (*Slovenské Vydavateľstvo Krásnej Literatúry*, 1965.)

NÉMETH FERENC

Buday György fametszete